

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศไทยอย่างมหาศาล สามารถนำรายได้เหล่านี้ไปพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาสังคมให้อยู่ดีกินดี โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวสวยงามและมีคุณค่าทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม อีกทั้งมีความมั่งคั่งไม่ตรีของคนไทย ล้วนเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต้องการเดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือนประเทศเป็นจำนวนมาก และสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาล

ในสภาพของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกลายเป็นสังคมวัตถุนิยมมากขึ้น ตลอดจนภาวะการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของประชากรเพื่อความอยู่รอดของตนเองและสมาชิกในครอบครัวอย่างนำวิตกขึ้นทุกวันนี้กล่าวกันว่า ประชากรส่วนใหญ่ต้องทำงานหนัก บางคนทำงานเพื่อปากท้องของตนเองและสมาชิกในครอบครัว จึงไม่มีเวลาวางสนใจต่อกิจการท่องเที่ยว แต่ขณะเดียวกัน คนบางกลุ่มจะประกอบกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างความร่ำรวยหรือยกฐานะทางด้านสังคมให้สูงขึ้น กลุ่มชนพวกหลังนี้จึงมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจดีพอที่จะหาเวลาออกไปท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนในสถานที่ต่างๆ ได้ ตามความเป็นจริงแล้ว กลุ่มชนทุกหมู่เหล่า ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีงมีหรือยากจน หรือผู้ที่อยู่ในปฐมวัยมัชฌิมวัย หรือปัจฉิมวัย ย่อมมีความปรารถนาที่ต้องการเดินทางไปสถานที่ต่างๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีโอกาสหรือสถานภาพทางด้านเศรษฐกิจเอื้ออำนวย (ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2543, หน้า 33) ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบแรกของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เนื่องจากทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวหรือเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยว จึงต้องสามารถจูงใจหรือกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ อาจโดยการปรับปรุงทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากขึ้นหรือการพยายามที่จะพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นมา มิฉะนั้นนักท่องเที่ยวอาจหันเหไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีคุณค่า และมีความเป็นธรรมชาติ ซึ่งนักท่องเที่ยวควรต้องเรียนรู้ และให้ความร่วมมือเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและช่วยสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมกับการท่องเที่ยวด้วย

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งจากกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยว หรือการถูกจัดให้เป็นกลุ่มสินค้าการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มุ่งรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยจะมีการสนับสนุนการกำหนดจุดขายที่ชัดเจนและเชื่อมโยงให้เกิดการเกี่ยวพันกันภายใต้แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคมรวมถึงสถานที่ที่มีความผูกพันทางจิตใจของชนรุ่นหลัง เพื่อชื่นชมและเรียนรู้ต่อประวัติศาสตร์ และโบราณสถานในแหล่งท่องเที่ยววันนั้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อประวัติศาสตร์ และจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยววันนั้น

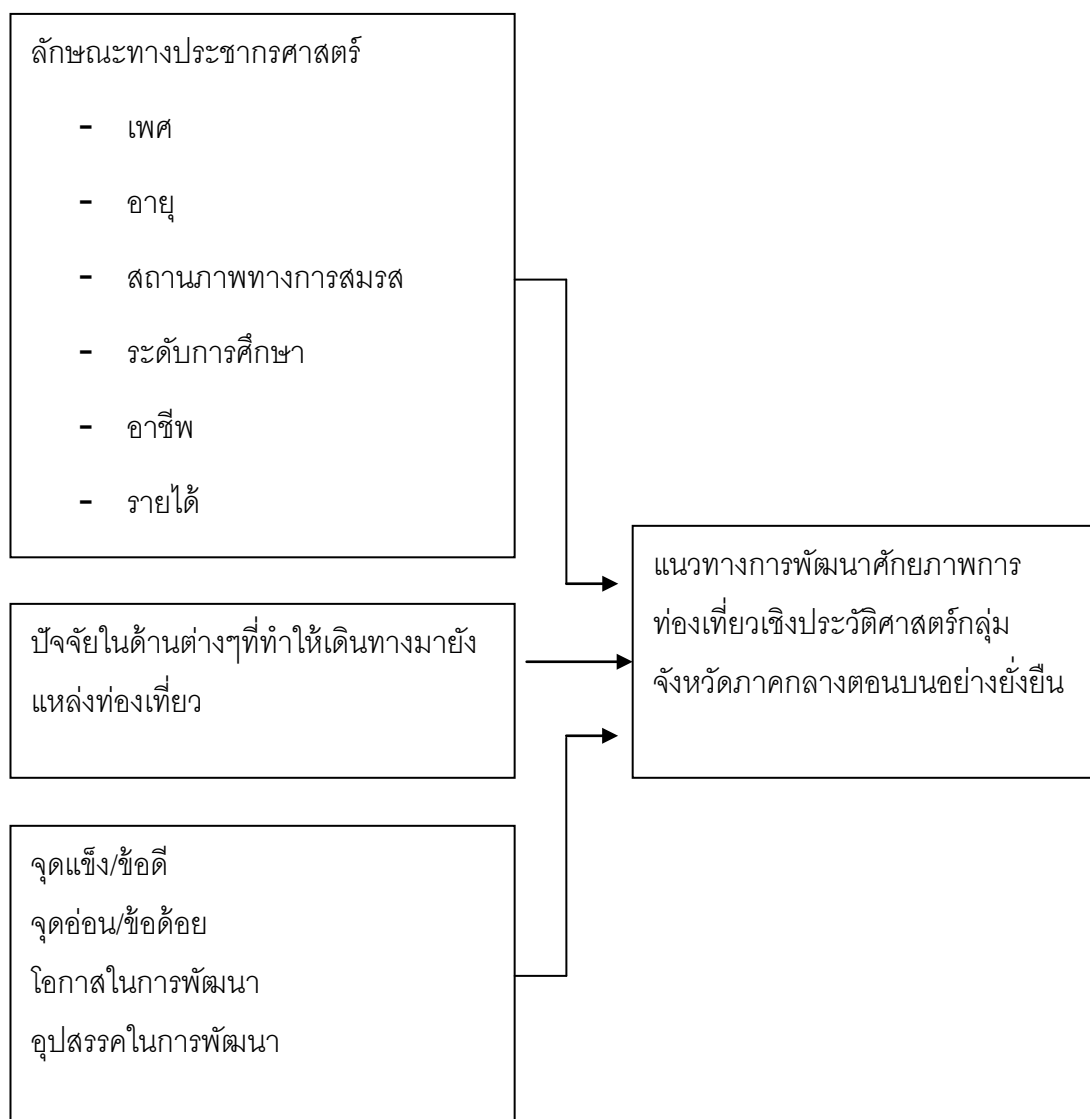
รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น การจัดรายการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์ ชมซากอารยธรรมโบราณสถานต่างๆ อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน สิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นต้น

งานวิจัยเพื่อศึกษาพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน กรณีศึกษาจังหวัดนครนายกและจังหวัดปราจีนบุรี ในกลุ่มจังหวัดดังกล่าวยังไม่มีหน่วยงานใดที่ศึกษาข้อมูลอย่างจริงจัง ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในกลุ่มดังกล่าวขาดความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน อีกทั้งผลสำเร็จจากงานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชิ้นนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการสะท้อนถึงความสำคัญทางจิตใจที่ผูกพันต่อคนไทยในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ที่ศึกษาในครั้งนี้ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครนายกและอำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวเพื่อมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก และอำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี

กรอบแนวความคิด

ขอบเขตการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตพื้นที่จังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี

1.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตพื้นที่ อ.เมือง จ.นครนายก และ อ.ศรีมโหสถ จ.ปราจีนบุรี

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพและปัญหาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตพื้นที่ อ.เมือง จ.นครนายก และอ.ศรีมโหสถ จ.ปราจีนบุรี โดยผู้วิจัยทำการศึกษาจากองค์ประกอบของการท่องเที่ยวใน 3 ด้าน ดังนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 50-51)

1.2.1 สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

1.2.2 การเข้าถึง

1.2.3 สิ่งอำนวยความสะดวก

1.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

ประชาชนท้องถิ่น คือประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครนายก และปราจีนบุรี

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัด สำนักงานบริหารส่วนจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี สำนักงานเทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่พนักงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน คือผู้ประกอบการด้านธุรกิจการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่และพนักงานในส่วนที่เกี่ยวข้องของจังหวัดนครนายก และปราจีนบุรี

นักท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก และปราจีนบุรี

2. ศึกษาเชิงประเมินค่าและหาคักยภาพของท้องถิ่น พร้อมทั้งสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมแก่พื้นที่ต่างๆ

นิยามศัพท์

เพื่อให้การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน กรณีศึกษาจังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรีเป็นที่เข้าใจตรงกัน จึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา รวมถึงสถานที่หรือสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ในจังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี เช่น เมืองโบราณดงละคร เป็นต้น

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว หมายถึง แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นๆ

อุปสรรคของการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์น้อย

การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดความสำคัญในด้านคุณค่าของสถานที่ประเภทต่างๆ ว่ามีประสิทธิภาพและคุณลักษณะเหมาะสมจะเป็นสถานที่สำหรับให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวมาเที่ยวได้ โดยแบ่งความสำคัญตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี

ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบบูรณาการ หมายถึง การคิดนอกกรอบ โดยมีกระบวนการที่ต้องการข้อมูลที่ต้องเป็นปัจจุบัน และต้องการทักษะในการมองปัญหาเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอก ระบบจังหวัด เพื่อกำหนดเป็นจุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-ภัยคุกคาม ตามแนวทาง SWOT ANALYSIS ซึ่งเป็นกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ ที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยมีผลลัพธ์นำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบของแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ วิสัยทัศน์ (VISION), ยุทธศาสตร์ (STRATEGY), ประเด็นยุทธศาสตร์ (STRATEGIC ISSUES) และแผนงานโครงการ ที่มุ่งตรงไปยังการแก้ปัญหาเชิงยุทธศาสตร์เป็นเรื่องๆ ไป โดยนำข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 4 กลุ่มมาวิเคราะห์

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรีภายใต้การรักษาสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สร้างจิตสำนึกแก่ท้องถิ่นในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
2. เป็นแหล่งข้อมูลทางการศึกษาของท้องถิ่น
3. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่เหมาะสม